

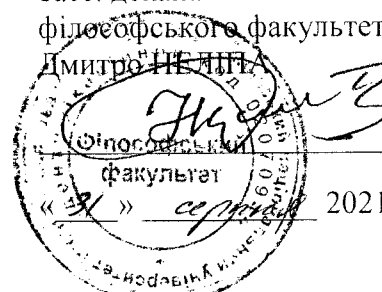
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра теоретичної і практичної філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛИПА

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Феноменологія»

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
033 Філософія
перший (бакалаврський)
Філософія
-
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	VI
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: д.ф.н. Кебуладзе В.І., професор кафедри теоретичної і практичної філософії

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. В.І. Кебуладзе (підпис, ПІБ, дата) «31» 08 2022 р.

на 202_/202_ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «_»_ 202_ р.

Розробник: д.ф.н. Кебуладзе В. І., професор кафедри теоретичної і практичної філософії

Затверджено

« 27 » серпня 2021 р.

Зав. кафедри теоретичної і практичної
філософії

 (Людмила ШАШКОВА)

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» серпня 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р. Протокол № 2 від 31 .08 .2021 р.

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – Метою курсу є ознайомлення студентів із виникненням і розвитком феноменологічної філософії, а також поглиблене вивчення трансцендентальної феноменології як класичного варіанту феноменологічної концепції у сучасній західній філософії.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мусять **мати** концептуальні **знання** з теоретичної і практичної філософії, які дають розуміння сутності філософії, її функцій та ролі в історії культури; специфіки філософських проблем, особливостей взаємин філософії з наукою, релігією, мистецтвом як формами духовного життя людства; критичне осмислення особливостей і проблематики сучасних філософських концепцій та варіантів розв'язання філософських проблем; також студенти мають **знати** історію розвитку європейської філософії, а надто такі важливі її моменти, як Аристотелеву критику вчення про вродженні ідеї Канта, емпіризм і раціоналізм Нового часу, класичний трансценденталізм.
2. **Вміти** здійснювати аналітично-дослідну роботу; збирати та інтерпретувати наукову інформацію, обробляючи широкий масив літератури з практичної та теоретичної філософії, ставити конкретні цілі і завдання філософських досліджень та реалізовувати їх за допомогою обраних теоретичних підходів та методів; формувати філософську експертну думку через аналіз конфліктних, типових чи особливих ситуацій; оперувати різноманітними складовими теоретичної і практичної філософії у повсякденному житті і загальній соціальній практиці; полемізувати стосовно ключових філософських проблем, обираючи обґрунтоване рішення; розуміти природу онтологічних, гносеологічних, антропологічних, соціальних, культурних, правових, політичних, мовних та історичних явищ; давати оцінку стану і тенденціям розвитку сучасної культури, орієнтуватися в її новітніх практиках;
3. **Володіти елементарними навичками** розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у процесі навчання та в дослідницькій діяльності; опрацьовувати великі масиви літератури з теоретичної та практичної філософії; аналітично обґрунтовувати цілі та напрямки досліджень з філософії, зокрема аналізувати філософські проблеми соціальної практики, прогнозувати відповідні тенденції та наслідки її розвитку, розробляти моделі її можливого вдосконалення; здійснювати різні види дослідницької роботи (анотації, реферати, бібліографії) щодо тематики теоретичної та практичної філософії; належним чином представляти результати проведених досліджень; вільно здійснювати комунікацію в професійному середовищі.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна *феноменологія* належить до обов'язкових дисциплін і викладається у 6 семестрі бакалаврата.

Курс «Феноменологія» передбачає висвітлення найбільш характерної тематики сучасних феноменологічних досліджень, що склалась в межах основних методологічних стратегій філософії ХХ сторіччя.

Предмет курсу:

- історія виникнення феноменологічної філософії
- феноменологічна критика психологізму, натуралізму та історизму як форм релятивізму
- поняття феномена у феноменології
- природна настанова та феноменологічна редукція

- інтенційність – універсальна характеристика досвіду свідомості
 - внутрішній час свідомості
 - інтерсуб'єктивність і тілесність
4. **Завдання (навчальні цілі)** – формування у студентів навичок самостійної орієнтації в концепціях та поняттях сучасної феноменології на основі опрацювання текстів Едмунда Гусерля і найбільш презентативних представників феноменологічного руху.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ФК 1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

ФК 5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

ФК 8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

5. Результати навчання:

Код	Результат навчання	Методи викладання і методи оцінювання навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність і відповідальність)			
	Знати:			
1.1	основні етапи в історії розвитку феноменології	Лекції, семінари, самостійна робота	Усна доповідь, конспекти першоджерел, відповідь на іспиті	10
1.2	Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної феноменологічної філософії.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усна доповідь, конспекти першоджерел, відповідь на іспиті	10
	Вміти:			
2.1	аналізувати та коментувати літературу з феноменологічної проблематики.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усна доповідь, конспекти першоджерел, відповідь на іспиті	8
2.2	аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.	Лекції, семінари, самостійна робота	Усна доповідь, конспекти першоджерел, відповідь на іспиті	
	комунікація:			
3.1	мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності навчання		Усна доповідь, відповідь на іспиті	6
	автономність і відповідальність:			

4.1	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.	Самостійна робота	Усна доповідь, конспекти першоджерел, письмові роботи відповідь на іспиті	8
-----	--	-------------------	---	---

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
Програмні результати навчання						
ПРН 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.	+			+		+
ПРН 3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.	+				+	
ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики			+			+
ПРН 6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.		+		+		
ПРН 8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.	+		+	+		

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.2), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.2); (комунікація 3.1); (автономність та відповідальність 4.1), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1 – 27 / 45 балів
2. **Самостійна робота:** РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1 – 9/15 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійну роботу з феноменологічної методології.

Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі $100 \text{ балів} \times 0,6 = 60 \text{ балів}$
- в мінімальному вимірі $60 \text{ балів} \times 0,6 = 36 \text{ балів}$

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1 – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 бали	Max – 60 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 2, 4, 6, 7-11 протягом семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 9 = 27	«5» x 9 = 45
Самостійна робота		«9» x 1 = 9	«15» x 1 = 15
Загальна семестрова оцінка		36	60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота:

13-15 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

9-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

3. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1.</i>				
1	Проблема періодизації творчості Едмунда Гусерля	2	2	4
2	Теоретичні витoki феноменології. Зародження феноменологічних ідей	2	2	4
3	Формування і трансформація трансцендентальної феноменології	2	2	4
4	Розвиток феноменологічних ідей у працях учнів і послідовників Е. Гусерля.	4	4	8

<i>Частина 2.</i>				
5	Поняття феномена у феноменології	2	2	4
6	Феноменологічна концепція природної настанови	2	2	4
7	Феноменологічна редукція – засаднича процедура феноменологічної методології	2	2	4
8	Інтенційність – універсальна характеристика свідомості	4	4	8
9	Феноменологія внутрішньої свідомості часу	4	4	8
10	Інтерсуб'єктивність – новий вимір трансцендентальної свідомості	4	4	8
11	Феноменологічна концепція тілесності	2	2	4
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції 30 год.

Семінари 30 год.

Самостійна робота 60 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гусерль Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки; [пер. з нім. і післямова В. Кебуладзе] – Харків, 2018.
2. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології; [пер. з нім. і коментарі В. Кебуладзе]. – Харків, 2020.
3. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології; [пер. з нім. передмова і коментарі А. Вахтеля]. – К., 2021.
4. Гуссерль Е. Криза європейського людства і філософія// Сучасна зарубіжна філософія. Течії та напрямки: Хрестоматія. – К., 1996. – С. 69–83.
5. Гуссерль Е. Формальна і трансцендентальна логіка. Досвід критики логічного розуму// Зарубіжна філософія ХХ століття. – К., 1993.
6. Husserl E. Cartesianische Meditationen und Pariser Vorträge// Husserliana. Bd. I. – Den Haag, 1950.
7. Husserl E. Die Krisis der europäischen Wissenschaften und die transzendente Phänomenologie// Husserliana. Bd. VI. – Den Haag, 1954.
8. Husserl E. Erfahrung und Urteil – Hamburg, 1954.
9. Husserl E. Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie. Erstes Buch. Allgemeine Einführung in die reine Phänomenologie// Husserliana. Bd. III/1. – Den Haag, 1976.
10. Husserl Logische Untersuchungen. Zweiter Band. I Teil- Untersuchung zur Phänomenologie und Theorie der Erkenntnis// Husserliana, Bd. XIX/1 – Den Haag, 1992.
11. Husserl Logische Untersuchungen. Zweiter Band. 2 Teil- Untersuchung zur Phänomenologie und Theorie der Erkenntnis// Husserliana, Bd. XIX/2 – Den Haag, 1992.
12. Husserl E. Philosophie als strenge Wissenschaft. – Hamburg: Felix Meiner Verlag.
13. Husserl E. Zur Phänomenologie des inneren Zeitbewusstseins (1893–1917) / Husserliana, Bd. X. – Den Haag, 1966.
14. Вальденфельс Б. Вступ до феноменології. – К., 2002.
15. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. – К., 2004.
16. Вахтель А. Стаття Арона Гурвіча «On the Intentionality of Consciousness»: теоретичний контекст і мовні особливості// Філософська думка. – 2015. – №5. – С. 6-14.

17. Гурвіч А. Щодо інтенційності свідомості// *Філософська думка*. – 2015. – №5. – С. 14–30.
18. Кебуладзе В. І. Бернгард Вальденфельс – феноменолог Чужого// Вальденфельс Б. *Топографія Чужого*. – К., 2004, с. 198-202.
19. Кебуладзе В. Критика емпіризму в творах Едмунда Гусерля «Логічні дослідження», «Філософія як строга наука» і «Перша філософія»// *Sententiae XXV* – 2011. – № 2 – С. 120–132.
20. Кебуладзе В. Описова і аналітична психологія Вільгельма Дильтея як теоретичне джерело феноменологічної психології Едмунда Гусерля// *Філософська думка*. – 2021. – № 2. – С. 131–141.
21. Кебуладзе В. Поняття досвіду у творах Гусерля// *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. – 2013 – № 3 (113). – С. 48–54.
22. Кебуладзе В. Тенденція перетворення феноменології з філософії свідомості на філософію досвіду// *Філософська думка*. – 2012. – № 1. – с. 125–134.
23. Кебуладзе В. Феноменологічне поняття інтелектуальної інтуїції та його обґрунтування у філософії Густава Шпета// *Національний університет “Києво-Могилянська Академія”. Наукові записки. Філософія та релігієзнавство*, К., 2002, с. 86-90.
24. Кебуладзе В. *Феноменологія досвіду*. – К.: Дух і Літера, 2017.
25. Кошарний С. *Феноменологічна концепція філософії Е. Гусерля : критичний аналіз*. – К., 2005.
26. Мерло-Понті М. *Феноменологія сприйняття*. – К., 2001.
27. Паточка Я. *Єретичні есе про філософію історії*. – К., 2001.
28. Причепій Є. М. *Феноменологічна теорія свідомості Е. Гуссерля*. – К., 1971
29. Сартр Ж.-П. *Буття і ніщо*. – К., 2001.
30. Шюц А., Лукман Т. *Структури життєсвіту*. – К., 2004.
31. Fink E. *Die phänomenologische Philosophie Edmund Husserls in der gegenwärtigen Kritik// Kant-Studien, Band XXXVIII*. – Berlin, 1933, с. 319-383.
32. Kebuladze V. *Das phänomenologische Bild des Menschen. Das Bild des phänomenologisierenden Menschen// Person, Community and Identity*. – Cluj-Napoca, 2003, с. 8-14.
33. Leeuw van der G. *Phänomenologie der Religion*. – Tübingen, 1970.
34. *Philosophical Essays in Memory of Edmund Husserl*. – Cambridge, 1940.
35. Schmitz H. *Subjektivität. Beiträge zur Phänomenologie und Logik*. – Bonn, 1968.
36. Schütz A. *Der sinnhafte Aufbau der sozialen Welt*. – Wien, 1960.
37. Waldenfels B. *Das leibliche Selbst. Vorlesungen zur Phänomenologie des Leibes*. – Frankfurt am Main, 2000.